СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 119. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 24-го травня 1939. No. 119. Jersey City, N. J., Wednesday, May 24, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПЯТЕРНЯТА У ВІДВІДИНАХ У КОРОЛЕВОЇ І КОРОЛЯ

ТОРОНТО. — Відомі Діонські пятернята складали візиту англійській королівській парі. Вони приїхали до Торонта зо свого містечка Календера в спеціяльнім поїзді. Всі вони були одіті в однакові убрання й однакові капелюшки. Тільки у волоссі мали затикані інші цвіти. Представив їх та їхніх родичів королівській парі канадійський премієр Гепберн. Пятернята обняли королеву і короля, та їх по дитячому поцілували.

ПРЕЗИДЕНТ ОБСТОЮЄ ПРИ „НОВОМУ РОЗДІЛІ".

ВАШИНГТОН. — Перед форумом американських передових перепродавців президент Рузвелт виголосив промову, в якій сказав, що політика „нового розділу" мусить продовжатись, бо це одинокий шлях, яким край може вернутися назад до повного добробуту. Президент назвав тих, що виступають проти „нового розділу", „радикалами".

ГЕМИЛТОН ЗАПЕРЕЧУЄ ЗВЯЗКИ З ФАШИЗМОМ.

ВАШИНГТОН. — Джан Гемилтон, голова републиканського національного комітету, зізнавав перед комітетом Даєса в справі своїх звязків з антисемітичними та фашистівськими організаціями, які то звязки деякі люди йому закидали. Він заперечив усі поголоски й сказав, що це видумка.

ПЕНДЕРГАСТА ЗАСУДИЛИ.

КЕНЗАС СИТІ. — Томас Пендергаст, місцевий політичний „бос", який від десяток літ був всевладним паном цілої місцевої політичної машини, знайшовся тепер під тяжкою рукою суду. Його засуджено за неплачення податків на один рік і три місяці тюрми, а також на заплачення $10,000 кари. Пендергаст признався до вини і приняв кару спокійно.

ВИТАЮТЬ НОВОГО АРХІЄПИСКОПА.

НЮ ЙОРК. — В нюйорській католицькій архидієцезії перебрав урядування по помершім кардиналі Гейсі новоназначений архиєпископ Спелман. Він був передтим єпископом у Бостоні. Коли їхав до Ню Йорку в цілі перебрання обовязків, по дорозі витали його коло 250,000 вірних.

ГЕЙВУД БРУН ПЕРЕХОДИТЬ НА КАТОЛИЦИЗМ.

НЮ ЙОРК. — Відомий нюйорський колюмніст Гейвуд Брун, якого писання відзначаються досить радикальними поглядами, тепер переходить на католицьку віру. Переконав його в католицьких засадах його приятель, католицький священик д-р Шін. Брун уже має добре поверх пятьдесятки.

СТРАЙК АВТОМОБІЛЬНИХ РОБІТНИКІВ.

ДІТРОЙТ. — Тут вийшли на страйк коло 24,000 автомобільних робітників, які домагались від власників підписання контракту, але зустрілися з відмовою. Робітники є зорганізовані в юнії, що належать до К.П.О.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО ПРИВИТАННЯ КОРОЛІВСЬКОЇ ПАРИ.

ВАШИНГТОН. — Сенат і палата репрезентантів ухвалили 9 червня ц. р. зійтися в ротунді конгресу, в 11. годині пополудні, в цілі збірного привитання англійської королівської пари, що в той час відвідуватиме Вашингтон.

ЕРНСТ ТОЛЕР ПОПОВНИВ САМОГУБСТВО.

НЮ ЙОРК. — У Ню Йорку, в готелі Мейфлавер, поповнив самогубство через повішення німецько-жидівський письменник Ернст Толер. Він був комуністичних поглядів і сидів за них у німецькій тюрмі ще до Гітлера, а з приходом Гітлера втік з Німеччини. За границею він продовжав боротьбу проти гітлерівського режиму. В останніх часах попав у нервовий розстрій. Біля нього знайшли банкову книжку на кілька тисяч долярів, а також виміняний чек на $500, які то гроші він жертвував на Палестину.

ГОЛ СТУДІЮЄ ПАЛЕСТИНСЬКУ СПРАВУ.

ВАШИНГТОН. — Секретар стейту Гол сказав на конференції з журналістами, що він пильно студіює палестинську справу і небавом американський уряд прийде в тій справі до рішення. Та що саме уряд задумує робити, цього Гол не сказав.

ПОМИЛКОВА ТЕЛЕГРАМА.

НЮ ЙОРК. — На бенкеті Тавн Гол Клюбу відчитано телеграму від президента Рузвелта, яка попала туди через якусь помилку. Президент гратулював у тій телеграмі тим, що здобули недавно нагороди Пуліцера. А цей бенкет зовсім не був уладжений у їх честь.

КОРОЛЬ НА ПЕРЕГЛЯДІ.

Борис, король Болгарії, підчас військового перегляду в Софії, столиці Болгарії. Це перша того роду парада від часу, як Болгарія звільнилася від мілітарних обмежень.

УЖЕ 40 ДЕРЖАВ ЗГОЛОСИЛИСЯ НА ОЛІМПІЯДУ.

На Олімпійські Ігрища 1940 р. у Гельсінках зголосилося вже 40 держав.

ДЗВОНИ БАТЬКІВЩИНИ.

Швайцарська радіовисильня у Берні висилатиме щоденно у літньому сезоні в год. 12. звуки дзвонів з ріжних швайцарських церков у містах та селах під назвою „Дзвони Батьківщини".

ЗГИНУВ ПІД ВОЗОМ.

У Соснові, повіт Підгайці, 65-літній Осип Голодський упав з воза під колеса і згинув на місці. Віз був навантажений вантажем 7—8 сотнарів навозу. Городський здрімався на возі.

ГАРАЗДИ В НОВІЙ ЗЕЛЯНДІЇ.

З кінцем квітня закінчився фіскальний рік у Новій Зеляндії і показалося, що Нова Зеляндія не тільки не мала ніякого недобору, але мала три мільони і 16 тисяч долярів надвишки.

ЗА „МЕЛЬДУНОК".

Польське староство в Самборі покарало магістра Калістрата Добрянського карою трьох днів арешту за те, що він, зголошуючи в міській управі свій приїзд, вписався в мельдунковій карті по українськи і подав своє назвище, очевидно, як Добрянський. Польська влада подала, що покараний виповнив мельдункову карту недержавною мовою і „вправив владу в блуд", подаючи себе як „Добрянський", хоч повинен називатись „Добжаньскі". Не помогло те, що покараний покликувався на метрику і на всі свої свідоцтва, де було „Добрянський".

ХУДОБЯЧА ДЕНТИСТИКА.

Большевицька преса принесла вістку, що якийсь товариш Ходоровський, дентист із Ворошиловограду, переводить тепер досліди над вставлюванням штучних зубів худобі. Його досвідами зацікавилися ріжні советські установи, а навіть ветеринарійний комісаріят народнього рільництва СССР. Ворошиловоградська округа признала Ходоровському 60 тисяч рублів дотації на оту худобячу дентистику.

Большевицькі газети тепер розписуються, що винахід Ходоровського принесе нову добу в годівлі домашніх тварин.

ФАБРИКА ЦЕЛЮЛЬОЗИ У НОВОМУ САНЧІ.

У Новому Санчі зачнуть незабаром будову фабрики целюльози коштом 1,000,000 зл. У фабриці знайдуть місце й працю коло 300 робітників, не числячи кваліфікованого персоналу.

7 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ ЗА „БІЛОСНІЖКУ".

Волт Дизні, відомий американський виробник казкових фільм, каже, що за 15 місяців, до кінця квітня цього року, фільма „Білосніжка і сім карликів" принесла 6 міліонів і 750 тисяч долярів. Виріб її коштував 1 міліон і 700 тисяч долярів. Цей кошт виробу був заплачений приходами з фільми по чотирьох місяцях по її появі на екрані. Пята частина приходу з фільм виробу Волта Дизні йде як дарунок для тих осіб, що працювали над виробом їх.

ПОЖЕЖА В ЛІСАХ.

У державних лісах надлісництва Суходіл, повіт Долина, вибухла пожежа, що знищила коло 10 гектарів деревостану і 5 гектарів зрубу.

$13,150 КАРИ НАЛОЖИВ ПОЛІЦІЙНИЙ СУДДЯ.

В провінціяльним поліційним суді у Вінніпегу наложив суддя Кембел 3 травня $13,150 кари на Гаррі Примака і Кенада Соседж Ко. Примака признав суддя винним фальшування книжок фірми, щоб уникнути податку від продажу в сумі $1,000. За те Примак має заплатити 100 дол. кари і кошти і в додатку $2,000, як подвійну суму незаплаченого податку. Поза те компанія має заплатити 50 дол. і кошти за неподання рахунку про обовязок заплатити $5,550 податку від продажу за час від 1 березня 1936 до 28 лютого 1938, як теж $11,000, як подвійну суму незаплаченого податку.

КАРАЮТЬ ЧОЛОВІКІВ ЗА МАРНОТРАТНИХ ЖІНОК.

З початком травня появився у Німеччині циркуляр міністра фінансів, який каже, що німецькі державні урядовці є відповідальні за марнотратність своїх жінок. Циркуляр наказує, щоб чоловіки нагадали, щоб їх жінки не були марнотратні. Коли буде доказ, що жінка урядовця живе розгульно та неощадно, то буде покараний її чоловік.

ФАЛЬШИВИЙ ПОСЕРЕДНИК ПРАЦІ.

Серед безробітних у Львові поширювалися від якогось часу вістки, що щоб дістати працю, треба мати протекцію, або звернутися до посередника, який за невеликі гроші зможе виставатися працю. Такі поголоски зовсім не причинювалися до успокоєння настроїв серед безробітних і тому цією справою почала цікавитися поліція. По кількох днях поліція устійнила, що посланець Воєвідського Фонду Праці, Владислав Фронтчак, подавав себе безробітним за урядовця тієї установи і обіцянками праці виманчував від них ріжні хабарі. Фронтчак, який мав доступ до бюр, забирав відтіи відповідну скількість бляанкетів карт, якими поручувано, чи пак скермовувано безробітних до праці. Фронтчак виповнював такі карти, підписані „ін бляанко" директором бюра, здогадними „посадами", і брав за те по 5—10 зл. Простідивши справу, поліція арештувала дотепного післанця.

1,200,000 ЛЮДЕЙ ЗГИНУЛО В ЕСПАНСЬКІЙ ВІЙНІ.

Урядово повідомляють, що підчас цілої еспанської війни згинуло 1,200,000 осіб. У цьому числі є тільки 450,000 вояків, а 750,000 осіб згинули підчас бомбардування й від пошестей. Поділ утрат між республиканцями й військами ген. Франка має відношення 2:1.

ЩО КОШТУЄ ПОЛЬСЬКА АРМІЯ?

Вже пість тижнів Польща держить змобілізованих один міліон вояків, побоюючися нападу Німеччини. Обчислено, що денно уряд Польщі мусить видавати по пів міліона долярів на вдержання тієї армії.

ПІДИ ТАМ, ДЕ ПІШЛИ ТВОЇ ПРИЯТЕЛІ...

Так писала жінка-селянка до свого нареченого, що вибирався боронити Карпатську Україну.

ЛЬВІВ. — „Діло" з 9. травня б. р. подає звіт з судової розправи перед польським судом у Самборі, на якій засуджено Іванну Грициляк, селянку з Барича, повіт Перемишль, на кару одного року тюрми за те, що 19. листопаду 1938 р. написала до свого нареченого Івана Сисика з Лопушанки Лехньової, повіт Турка, листа, в якому знайшов суд такі слова: „Я знаю, що думками ти линеш ген в Україну, а я, як жінка, тебе здержую. Дорогенький! Наші і я тебе здержали від цієї Молодої України. Ти не маєш де своїх крил розвинути. Іване! Голубе мій! Іди там, де пішли Твої приятелі. Ох! Якби я була мужчиною, ми пішлиб обоє... Ти там потрібний, я знаю це. Воля, Івасю; ти знаєш і розумієш це слово. Тобі там близенько. Якщо матимеш охоту, повідоми мене і попрощайся зо мною листом"...

Цей лист до адресата не дійшов, бо в міжчасі польська поліція його арештувала по замітом намаганого переходу кордону в Карпатську Україну. За цей лист потягнув польський прокуратор Іванну Грициляк до відповідальности за приналежність до О.У.Н. і за намову до переходу кордону, щоб вступити до чужої військової організації, до „Українського Легіону". За це останнє дістала 1 рік вязниці.

ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО О.У.Н.

ЛЬВІВ. — Окружний суд у Львові засудив за приналежність до Організації Українських Націоналістів І. Геля на 5 років вязниці, Зенона Бруха на 4 роки, Андрія Зеленого на 3 роки і 6 місяців та Іванна Воробця на 3 роки.

СВЯТО УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ.

ЛЬВІВ. — Українське купецтво святкує рік-річно день свого патрона св. Юрія. Цього року відбулося таке свято у Львові 7. травня заходом Союзу Українських Купців. По торжественній Службі Божій, яку відправив єпископ Бучко, а підчас якої катедра св. Юра була заповнена українськими купцями і промисловцями, відбулась академія у жовтій салі Народнього Дому. Саля була битком забита. Підчас промов стверджено, що „теперішні політичні обставини" не дають змоги святкувати так, як це було би бажаним. Були співи і реферати. Єпископ Бучко присвятив свою проповідь у церкві українському купецькому празникові і говорив про культ св. Юрія в пристосуванні до нашої національної і господарської дійсности. М-р Кальба говорив на академії про те, як у нас формувався купецький стан, та поставив перед очі українських купців потребу досконалити себе і закріплювати свої позиції. Про вагу і красу традиції говорив дир. Я. Сковпляк.

СОЮЗ ІТАЛІЇ И НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН. — Німеччина й Італія, дві імперії, заключили десятьлітній тісний політичний, економічний і військовий союз. Таким чином вісь Берлін-Рим перемінилась тепер у „дві держави — з одною волею". Є це бльок із 150 міліонів населення. Обидві держави зобовязані одна другій помагати в кожному випадку війни, без огляду на те, де вона не вибухлаб і які не були би причини. Німеччина обіймає провід на суші, а Італія на морі. Італія має заспокоювати свої територіяльні домагання в полудневій Европі, на Середземному морі й в Африці, а Німеччина не має їй стояти в тому на перешкоді.

ПРОВОДИТЬ ТРУПОМ.

ЖЕНЕВА. — Рада Ліги Націй розпочала свої наради під проводом Майського, советського амбасадора в Лондоні. Кажуть, що з приводу відкриття відбулася відправа в церкві, а між тими, що пішли до церкви, був і Майський. Та-той останній виправдував себе тим, що він пішов до церкви тільки на те, щоб слухати — церковної музики.

НАЇВНІ ДАЛІ АПЕЛЮЮТЬ ДО ЛІГИ.

ЖЕНЕВА. — Рада Ліги Націй має важні справи до вирішення. Але цілком певно нічого не вирішить і не знайде заради на скарги. Перед Лігою зложив протест альбанський король Зоґ домагаючись усунення італійців з Альбанії й повернення йому престолу. Д-р Велінгтон Ку, представник Китаю, домагається грошевої допомоги для Китаю та протестує проти японського наїзду, зокрема проти японських бомбардовань. А бувший президент Чехословаччини, д-р Бенеш, що сам нераз проводив нарадами Ради Ліги і збував мовчанкою неодні жалі поневолених народів, домагається тепер привернення давньої Чехословаччини та протестує проти „протекторату" Німеччини над Моравією і Чехією. Д-р Бенеш запротестував також і в імені „Підкарпатської Руси", як складової частини Чехословаччини.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинокe число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПЕРЕЛОМОВИЙ ТИЖДЕНЬ

Анна О'Гер МекКормик, відома европейська кореспондентка „Ню Йорк Таймсу", що недавно вернулася з довгої подорожі по европейських краях і тепер пише в цій ґазеті загальні висновки зо своїх спостережень, підчеркує в своїй останній статті сильне загострення европейської ситуації, кажучи просто, що цей тиждень може довести до розриву боляка світової війни, котра від місяців ведеться на дипльоматичному фронті.

Як скінчиться ця дипльоматична війна, себто чи прийде до війни, цього, — як говорить ця добре поінформована кореспондентка — не може сказати ніякий звідун. Одначе тим цікавіше знати про чинники, які в цій ситуації будуть справу вирішувати.

Передовсім стає ясно з кожним днем, що головними кватирами спірних сторін є: Лондон і Берлін. Отже не Берлін і Москва, як колись говорив Гітлер, але Берлін і Лондон.

Можна з цих сторін зміряє до такої самої цілі супроти свого противника: Німеччина каже, що Анґлія старається оточити Німеччину зо всіх сторін ворогами. Анґлія це перечить, але МекКормик каже, що Анґлія справді старається здержати Німеччину в її поході в якомунебудь напрямі відповідними союзами з іншими державами. Від цього, чи Анґлії справді вдасться оточити Німеччину перстенем союзних держав, залежить, на погляд МекКормик, чи в найближчій будучності будемо мати війну, чи може її відложиться на неозначений час.

Третім замітним фактом у цій ситуації є закріплення італійсько-німецького союзу. Колись зближення Італії й Німеччини було лише пустим жестом. Нині вони зближаються в напрямі далеко йдучого військового союзу.

Одначе цей союз опирається на інтересах держави, а не на спільній ідеольоґії. Спільна ідеольоґія має лише настільки значіння, що обі держави злучені спільним бажанням добичі. Як ці основні інтереси держав не годяться, то держави не будуть вести спільної політики, а як інтереси годяться, то це може довести до спільної політики навіть держави з ріжними ідеольоґіями.

Як не можна нині знати, як розвяжеться теперішня ситуація, так теж не можна знати, як поведеться війна, коли до неї таки прийде. Нині не можна знати, який вплив на скріплення армії має державна офіціяльна ідеольоґія. Нині не можна знати, чи націстична Німеччина сильніша від кайзерської Німеччини, а большевицька Росія — від царської. Через це, що ці річи невідомі, держави такі обережні з провокуванням війни. Тому вони воліють страшити противника: Анґлія Німеччину союзом з Росією, а Німеччина Анґлію союзом з Італією. Як прийде пора на закінчення цеї політики страшення, себто коли ці маневри коло зеднання союзників покінчаться дефінітивно в цей або інший бік, тоді й прийде до скорого вирішення основного питання: чи мають справи світу вирішувати дипльомати, чи армії?

МАЙБУТНЯ БОРОТЬБА НА МОРЯХ

(Для „Свободи").

В звязку з сучасним політичним напруженням цікаво буде розглянути взаємовідношення морських сил можливих співучасників майбутньої озброєної боротьби на морях.

Політичні уґруповання в сучасний момент ніби накреслюються в наступний спосіб:

А) **Тоталітарний бльок,** в який входять: Німеччина, Італія, Ніппон, Угорщина, Еспанія і Югославія.

Б) **Демократичний бльок** в складі держав: Велика Британія, Франція, Польща, а імовірно також іще Совєтський Союз.

В стратеґічному відношенні головним завданням морських сил демократичного бльоку буде бльокада побережжя тоталітарних держав і контроля морської торговлі невтральних країн, як Голяндія, Бельґія, Портуґалія і скандинавські держави — з метою недопустити морських перевозок воєнної контрабанди до портів тоталітарних держав.

Натомісць головним завданням фльоти тоталітарного бльоку буде необмежена підводна війна проти морської торговлі ворожих держав з метою спинити або принаймні пошкодити підвозові зза моря стратеґічних сировин і кольоніяльного війська до держав демократичного бльока, без чого той бльок не може мати змогу провадити успішну війну.

Розглядаючи склад і силу воєнної фльоти обох уґруповань, мусимо обмежитися лише до кораблів, які є в повному порядку і справности, виключаючи з підрахунку кораблі в стані будівлі або основного ремонту.

Окремими театрами морських воєнних операцій будуть, або можуть бути: 1) Північне море і західній басейн Атлянтійського океану, 2) Балтійське море, 3) океанські шляхи, які звязують між собою окремі частини Британської Імперії, так як і французькі кольонії з метрополією, 4) Середземне море і 5) Тихий океан.

Щодо поодиноких чинників майбутніх подій, то вони посідають наступні воєнно-морські сили:

Німеччина.

На Північному і Балтійському морі Німеччина має: 2 наймодерніші лінійні кораблі, 3 лінійні кружляки, 4 легкі кружляки, 22 торпедовці, 15 моторових торпедовців, як і невідоме (але досить велике) число підводних лодок.

Проти цих сил Анґлія, як можна думати, сконцентрує на Північному морі: 5 лінійних кораблів, 12 лінійних кружляків, 35 торпедовців, 8 моторових торпедовців, 28 підводних лодок.

Отже Анґлія буде тут мати переважаючу силу, за виключенням підводної фльоти, яка імовірно у німців буде численніша й міцніша.

Совєтський Союз.

Він має в Фінській затоці: 2 лінійні кораблі трохи перестарілого типу, 1 лінійний кружляк, 3 торпедовці, 17 малих торпедовців, 72 підводних лодок.

Отже Совєти, беручи на увагу майже повну неможливість для британців або французів перекинути частину своїх морських сил на Балтик, будуть багато більше слабі ніж Німеччина. Тому з їх боку треба надіятись лише на пасивне тримання.

Італія, Анґлія і Франція на Середземному морі.

На Середземному морі Італія посідає: 4 лінійні кораблі, 7 лінійних кружляків, 15 легких кружляків, 33 торпедовці, 45 моторових лодок.

Як відомо, Сицілійська протока (між Сицілією і Тунісією) розділяє Середземне море на дві окремі частини — західню і східню. Сполучення між ними підчас війни навряд чи буде можливе через те, що на цій протоці будуть панувати італійські твердині південно-західньої Сицілії і острів Пантелерія. З тої причини вже тепер стає ясним, що британсько - французький бльок рішив розділити працю в той спосіб, що французька фльота буде оперувати в західній частині Середземного моря, а Британська — в східній.

Сили Франції:

5 лінійних кораблів, 7 лінійних кружляків, 11 легких кружляків, 82 великі торпедовці, 40 менших торпедовців, 76 підводних лодок.

Ці сили будуть оперувати. базуючись на два великі воєнні порти: Тульон на европейському березі і Бізерта на африканському.

В східній частині Середземного моря В. Британія імовірно має сконцентрувати: 5 лінійних кораблів, 7—12 кружляків, коло 35 торпедовців, коло 12 підводних лодок.

Анґлійська фльота буде мати базою м. Александрію в Єгипті, як це вже мало місце підчас етіопської кризи.

Великим утрудненням для Анґлії буде те, що в цій частині Середземного моря, нема доків для ремонтування ушкоджених кораблів (крім кораблів малого тонажу). Пливучий док є на острові Мальті, але, через близість італійських летунських майданів, Мальта навряд чи матиме змогу служити як база для фльоти.

Великим атутом для держав тоталітарного бльоку буде прихильність до них Еспанії ґен. Франка. Еспанія, хоч і не посідає скількибудь значної фльоти, то вона володіє на европейському і африканському побережжі дуже вигідними морськими базами, як Аліканте, Картаґена, Маляґа, Сеута, Меліля. Базою для фльоти тоталітарних держав може служити також м. Пальма на еспанському острові Майорка; всі ці бази дозволяють дуже добре спинити морські сполучення французів між їх африканськими кольоніями і метрополією і заблькувати анґлійську твердиню Ґібральтар.

Щодо С. С. С. Р., то він посідає на Чорному морі: 1 лінійний корабель, 1 тяжкий кружляк, 2 легкі кружляки, 5—6 підводних лодок.

Совєтська фльота, очевидно, буде оперувати лише на Чорному морі і вона не може мати впливу на великі операції на морі Середземному.

Ніппон.

Ніппонське цісарство посідає на Далекому Сході першоклясну фльоту зо славними традиціями самураїв. Це є: 10 лінійних кораблів, 12 лінійних кружляків, 24 легкі кружляки, 6 авіоносців, 83 великі торпедовці, 12 легких торпедовців, 6 моторових торпедовців, 82 підводні лодки.

Проти тої фльоти на Далекім Сході можуть оперувати: 1) Анґлійська Далеко-Східня ескадра, 2) Совєтські морські одиниці, які базуються на Владивосток.

Велика Британія завжди має на Далекому Сході: 6 кружляків, 9 торпедовців, 6 моторових торпедовців, 15 підводних лодок, 1 авіоносець.

До цих сил треба додати ще морські одиниці британських доміній, а саме:

Австралія: 4 кружляки, 2 торпедовці; Нова Зеляндія: 2 кружляки.

Совєтський Союз має у Владивостоці: 58 підводних лодок (з них 28 здатні лише до операцій берегової оборони і тільки 30 можуть вести операції проти морських сполучень Ніппона).

Отже можна бачити, що фльота Ніппонського цісарства на Далекім Сході багато переважає зеднані морські сили держав демократичного бльоку. Ця перевага, однак, може бути легко втраченою, коли до бльоку приєднаються Злучені Держави Америки. Однак, навіть і в такому разі не можна сказати, щоб ситуація Ніппону стала критичною. В морській війні велике стратеґічне значіння мають бази фльоти. Приняти бій з ворожими морськими силами далеко від власних баз і зате близько баз ворожих — це велика стратеґічна помилка, за яку карається по всій суворості воєнних законів і яка потягає за собою надзвичайний риск великої катастрофи.

Заключення.

З нашого короткого огляду можна бачити, що на европейських морських театрах держави демократичного бльоку мають безсумнівну перевагу в силах, але тоталітарні держави посідають переважаюче число підводних лодок, через що вони мають змогу робити демократичним державам великі утруднення в морських перевозах. Сполучення Анґлії з Домініями, як і сполучення Франції з її базою сировин — Африкою, є під загрозою.

З досвіду війни 1914—1918 рр. ми знаємо, що підводні лодки страшенно шкодили постачанням Антанти і ця загроза навряд чи може бути паралізованою тепер, хоч і треба признати, що в сучасності засоби боротьби проти підводної небезпеки значно удосконалилися. Наприклад, тепер винайдені досконалі детектори, які дозволяють точно встановлювати місце знаходження підводного ворога і винайдені також підводні бомби, які можуть на бажання вибухати у великій глибині (аж до 460 стіп) і які небезпечні для підводних лодок на віддалі до них 65 стіп. Однак перевірити дійсність всіх цих засобів протипідводної боротьби можна буде лише на досвіді війни. У всякому разі підводна небезпека є для великих кораблів досить реальною і з тим фактом фльоти держав демократичного бльоку мусить числитися.

Щодо Далекого Сходу, то там безсумнівно перевага в силах є на стороні ніппонської фльоти і цим саме пояснюються великі застереження і обережність, з якими Велика Британія веде тепер свою політичну гру з Совєтами, не бажаючи ображувати Ніппон, або виявляти проти нього свою ворожість. Велика Британія, як і Франція дуже добре розуміють, що ворожість до Ніппону може їх коштувати всі їх Далеко-Східні кольонії і Домінії, як Гонконг, Північне Борнео, Індо-Китай, навіть Австралія і Нова Зеляндія.

Полковник Рубич.

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ КОНЦЕРТ У БЕРЛІНІ.

Концерт у 125-річчя народин Шевченка відбувся в Берліні 15. квітня ц. р. в концертовій салі Шумана (Шуман заль) при участі кількасот гостей з місцевої української кольонії та чужинців. Промовляв проф. Освальд Бургард на тему: „Шевченко й сучасність", співав хор під управою п. Е. Цимбалістого, виступали з низкою пісень відома українська солістка пані Ів. Синенька-Іваницька та молоденька піяністка Марта Кравців. Концерт мав повний успіх.

У КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ В АМЕРИЦІ
повинна бути
ПРОПАМЯТНА КНИГА
ВИДАНА З НАГОДИ СОРОКЛІТНЬОГО ЮВИЛЕЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ
ЦІНА 2 ДОЛЯРИ.
Замовляйте в „Свободі":
"SVOBODA,"
83 GRAND ST., (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина третя.

(85)

Селяни у ватазі, мали той намір, щоб оставити розбишацьке діло, поселитися на нових землях і жити своїм звичайним способом, управляти землю і кормитися плодами її. Але прийшов Кудеяр, облазнив усіх надією на збагачення, наділив їх платою, кіньми, зброєю, і звербував на службу князя Володимира Андріевича. Худякові сильно подобалося підприємство Кудеяра; він сподівавсь успіху і відіграння великої ролі в будучності. До приходу Кудеяра Худяк усім верховодив, і при Кудеярі хотілось оставатися з давнім значінням головного проводиря; він став показувати свою вищість навіть над самим Кудеяром і позволяв собі кричати на нього таксамо, як він привик кричати не лише на підчинених, але і на рівних йому отаманів. Кудеяр не вдавався з ним у спори і лайки, видержав його вибрики спокійно, рівнодушно, і зневолював його поступати так, як хотілося Кудеярові. Все товариство було за Кудеяра, в усім йому повинувалося, ні в чім не перечило йому і Худяк злився, та поневолі корився Кудеярові, не тратячи притім віри в успіх задуманого останнім підприємства.

Під кінець листопаду явилася ще невеличка шайка людей пятьдесять на конях, під отаманством Гаврилки Кубиря. Він був новиком радуницького монастиря. Минулого літа посварився з іншим новиком, ударив його в лице, а той на місці і душу віддав. Кубир утік у ліс, кілька днів волочився, трохи не вмираючи з голоду, потім пристав у селі до селянина і наймився робітником за шматок хліба. Тут він зачув, що за двацять верст є розбишацька шайка Жихаря. Той Жихар був хлопом князя Курбського: після втечі пана, царська опала стала карати його слуг; Жихар, спасаючися перед смертю, що постигла вже інших хлопів, утік з кількома хлопами тогож князя в ліс, зачав промишляти розбоєм, а потім шайка його побільшилася до двох сот людей, у більшій частині хлопів опальних бояр. Жихар приймив з радістю Кубиря, тимбільше, що Кубир був письменний чоловік, одинокий на цілу шайку. Зручний, хитрий, відважний. Жихар знаменито вів своє діло, споживав хліб-сіль з селянами, торгував з ними і його шайка була в добрім положенні. Але й над ним, як над іншими, зібралася буря. Він розбивав коло Зарайська. Старости нічого з ним не могли зробити. Та на нього було післане царське військо, і Жихар пішов до Пронська, потім посунувся ще дальше на полудне і усадовився в лісі за „омшарами". В осени 1568 року почув він, що прогнані з рязанської землі ватаги пішли на Дон. Хотілось йому тудиж, і він післав Кубиря розвідати про ті ватаги.

Кубир приніс Кудеярові важні вісті. Він розповів йому, що радуницький монастир, звідки він утік — одно з улюблених місць Івана Василієвича, що цар посіщав його і приказав того літа будувати для себе дворець, обіцюючи весною приїхати на прощу.

Кудеяр хопився тої вістки. В його голові блиснула гадка саме в тім місці напасти на царя і скинути його.

Кудеяр рішився сам особисто довідатися про все, впевнитися, чи Кубир говорить правду й оглянути місцевість, щоб знати, чи вона догідна для довершення підприємства. Він узяв з собою Кубиря і двох братів Юдинкових та поїхав верхи по молодім снігу.

Зблизившися до осель, Кудеяр задержався в одного селянина і післав Кубиря кликати до себе Жихаря для переговорів. Кубир вернувся і сказав, що Жихар жде його в коршмі.

Коршма та була в тім же селі, а держала її одна вдова: то було місце всяких забав; там була завсіди горівка, був мід; туди заходили любителі жіночого пола і веселі жінки, і бродяги скоморохи там веселили людей. Коли Кудеяр туди прибув, в коршмі крім Жихаря не було на той час нікого.

— Перше випємо, — сказав Жихар; — я, брате, коли не пяний, то нічого не второпаю, хоч ти голову мені пробий, а скоро випю, відкись і розум візьметься.

Випили.

— Ти, кажуть, — озвався Жихар — великий силач: Кубир мені говорив... а пеш мало. Ну, скажи, брате, любий мій друже, що за великі діла ти задумуєш. Чекай... ти говори, говори, а я ще випю.

Кудеяр виложив йому свій плян. Жихар все усміхався і оворив:

— Ну, ну! добре! ну!

Кудеяр замовк.

— Скінчив? — спитав Жихар.

— Скінчив, на тебе жду, що ти скажеш?

Жихар помовчав, потім нагло, піднимаючи голос, сказав:

— А я тобі скажу, що такої розумної голови, як твоя, другої на світі не знайдеш! Всі ми будемо тобі коритися; як ти розкажеш, так і будемо робити. У всім твоя воля. Я, брате, давно про те думав, що ти тепер говориш, тай не я один: уся Русь таке гадає, того тільки і жде. Тільки всі хотять, та не знають, як за діло взятись, а ти от своїм розумом все збагнув і спосіб знайшов. Слухай же, брате милий, товаришу дорогий, ти поїдь у Радуницю, та все там оглянь гарненько. А я зо своєю шайкою до тебе на Дон піду, тому, що прийдесяж знову назад їхати; ми зробимо от як: весною ти виступиш і зо мною зійдешся; я тобі тепер покажу місце, де ми маємо зійтися.

Випивши і попоївши, товариші поїхали верств зо сім над озеро, що з трьох сторін було окружене лісом, а з четвертої виходило в чисте поле.

— Ти, — сказав Жихар — як прийдеш сюди, мене підіжди, а скоро я перше прийду, то я тебе підіжду, а бути нам тут після весняного Юрія. А я тимчасом пішлю збирати ще ватаги. Є, знаю, під Муром велика ватага. Вона до нас прийде.

Вони розїхалися. Кудеяр остався з Жихарем, передавши власті Кудеяра свою ватагу, приведену на Дон. Кудеяр з братами Юдинковими поїхав до радуницького монастиря.

Кудеяр увійшов до церкви підчас богослуження в чернечій одежи, яку взяв від одного зо своеї шайки, що ограбив колись там черця. День був будний, зимовий; крім прислуги і черців не було нікого. Зразу побачив Кудеяр, що монастир той легкоб ограбити, але видержав покусу, взявши на увагу, що радуницький монастир придасться йому на важніше діло. Після литургії Кудеяр підійшов до ігумена, впав йому до ніг, просив благословенства і заявив, що він — чернець з Києва, ходить покланятися святим у московськім царстві. Ігумен велів одному зо своїх черців приймити в себе прочанина, а по вечірні покликав його до себе і став його розпитувати про Київ.

(Далі буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

З ДНЯ

ФАКТИ І ЇХ НАСВІТЛЕННЯ.

В однім із льокалів на Світовій Виставі відбулись наради американських письменників і журналістів. На них порушено чимало цікавих справ та висказано чимало цінних вказівок.

Директорка департаменту дослідів „Товариства Загравичної олітики", Віра Дін, виголосила доклад, у якім говорила, що журналіст мусить бути позбавлений усяких особистих упереджень, коли він хоче справедливо описувати дані історичні події. Він повинен писати так, як є, а не так, як він хотів би, щоб було. Вона гостро таврувала тих журналістів, які перекручують факти, замовчують одні події, а надмірно роздувають, або видумують, інші, щоб тільки переконати читачів у правості своїх особистих поглядів.

ПИСАТИ ПРАВДУ.

„Цього роду люди думають", говорила вона, „що всяка спроба вияснити, наприклад, німецький погляд на справи, поруч із поглядом демократичним є вже зрадою демократії і то небезпечнішою, бо більше субтельною, ніж пряма фашистівська пропаганда. Я не вірю в це", запевняла вона. „Бо коли для оборони демократії історик мусить фальшувати історію й промовчувати факти, що осуджують демократичну справу, то він є нічим іншим, тільки спеціяльним пропагатором".

ПЕРЕШКОДИ У ВСЕСТОРОННОСТІ.

На тих нарадах виголосила інша відома американська журналістка, Дороті Томсон, свій реферат. Вона признала, що журналіст повинен гамувати свої пересуди й відважно описувати всі факти в правдивім світлі. Але подавання самих фактів не вистарчає, говорила вона. Самі факти властиво не є цікаві. Це мотиви, причини фактів, збуджують зацікавлення у людей. А в подаванні причин журналіст натрапляє на ірраціональні, психольогічні чинники, які він мусить пояснювати своїм розумом, забарвлюючи їх у той спосіб своїм субєктивізмом, своєю односторонністю. Щоб сказати правду, говорила вона, журналіст нині повинен відзначатись поетичною інтуіцією.

ПРИКЛАД.

Візьмім для прикладу таку новинку: „В містечку Н. минулої неділі, в 4. год. пополудни, на подвірю біля своєї хати фармер Ф. Смит розрубав своєму рідному братові сокирою голову і вбив його на місці".

Маємо тут зареєстровані всі факти: особи, місце, час і сам учинок. А всетаки та новинка нас цілком не задоволяє. Бо ми не знаємо, з яких причин поповнив Ф. Смит те страшне душогубство: чи з люти, чи з божевілля, чи під впливом пиянства, чи через необережність. Кожна причина викличе в нас окреме враження, окремий духовий відрух. А це саме цей відрух справляє нам приємність у читанні новинок. Без цього відруху нащо комусь знати про цей сухий факт убиття?

Факти без мотивів і причин не лише не викликують у нас ніякого враження, але навіть не повчають нас нічого. Зо згаданої новинки ми нітрошки чогось не навчились. Тому саме Дороті Томпсон у своїм згаданім відчиті також завважила: „мотиви далеко важніші речі, ніж самі факти".

УВАГА! ШІКАҐО, ІЛЛ.! УВАГА!

ЗАХОДОМ ОКРУЖНОЇ УПРАВИ О.Д.В.У., ПРИ СПІВУЧАСТИ ВСІХ МІСЦЕВИХ І ПОЗАМІСЦЕВИХ ВІДДІЛІВ О.Д.В.У, М.У.Н. І У.З.Х.

уряджується

Шестий Націоналістичний День

В НЕДІЛЮ, 28. ТРАВНЯ (MAY 28, 1939)

в HARMS PARK, 4200 NORTH WESTERN AVENUE, CHICAGO, ILL.

Початок 10. год. рано. Вступ 35 центів.

Українська Громадо! Прийдіть всі як один на це одиноке українське річне свято, щоби тим самим доказати, що ми не спимо, але спільно працюємо для одної ідеї, а це: прогнати катів і самим стати господарем у своїй рідній хаті. На святі будуть присутні гості з подальших околиць, як зо стейтів: Вісконзин, Індіяна, Мішіґан і Огайо. Чистий дохід призначений на ранених калік бувших борців Карпатської України, як також на визвольний фонд для продовжаючої боротьби за волю.

СЛАВА УКРАЇНІ!

Окружна Управа О.Д.В.У.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

АРНОЛД, ПА.

Організаційні збори.

В неділю, 23 квітня ц. р., заходом 296 і 395 відділу У. Н. С. відбулися організаційні Союзові збори, на котрі прибула заступниця головного предсідника, пані Марія Малевич, і окружний союзовий організатор, п. Василь Загаєвич. Тому, що предсідник 296-го відділу оправдано прибув пізніше, збори відкрив заступник предсідника, п. Дмитро Любінецький. Секретарював Василь Кузьмиха.

Попрошена до слова пані Малевич пояснила ціль зборів, а саме, провірити, чому молодечий 395-тий відділ підупадає, а також, чи члени бажають злучитись з 296-тим відділом. По довшій дискусії, в котрій забирали слово Іван Мізюк, В. Калиновський, Іван Федан, Василь Кузьмиха, Петро Лобур, Г. Волошинович, Ольга Лобур, І. Деркач, С. Біндяг, П. Зілінський і Г. Швець, пані Малевич попросила до слова і п. Загаєвича. Бесідник в одноголосній промові зясував усі добродійства, які одержує членство від У. Н. Союзу, та порівняв Союзові грамоти з чужими грамотами. Опісля вивязалася дискусія, в якій приявні додатково ставили запити й одержували задовільні відповіді. Після тих виясненнь приявні порішили повести кампанію за приєднування членів, молодих і старших, до У. Н. Союзу, та поставити Арнолд на першім місці щодо членства У. Н. С.

Прибулий пізніше на збори голова 396-го віділу, п. Іван Балабан, хотів дійти до самого ядра тих причин, що шкодять розвоєві молоді й знайти винуватців. Та це тяжко було зробити зо зрозумілих причин. Пані Малевич заявила, що ці збори випали дуже гарно і задовільно та що можна по них сподіватися справжніх успіхів.

Збори закінчено відспіванням пісні „Не пора", а по закритті зборів відбувалися ще довго щирі розмови між членами та між приявним організатором п. Загаєвичем. Доказом успіху тих зборів було це, що зараз зголосилися люди по аплікації в цілі вступлення до У. Н. Союзу.

Василь Кузьмиха, секр. зборів.

ВАЖКО ВІДХОРУВАВ ПРІМАПРІЛІСОВИЙ ЖАРТ.

Напередодні 1. квітня студент фільософії львівського університету, Р. П., хотів пожартувати собі зо своїх товаришів і купив для тієї ціли патентований порошки до пчихання, т. зв. „Пульверзатор Ппсі". Заки він випробував той порошок на товаришах, спершу для певности попробував його на собі. Наслідки тієї проби були для студента фатальні, бо він зяв мабуть завелику давку порошку, занедужав і від тієї пори все нарікає на біль голови, запалення горла й на подразнення носових болон. Колиж по трьох тижнях стан здоровля нефортунного псотника таки не поправлявся, він звернувся до прокураторії із проханням повести слідство проти фабриканта патентованого порошку на пчихання.

ЮРІЙ ГОРЛІС-ГОРСЬКИЙ

В ОКОЛИЦЯХ ХОЛОДНОГО ЯРУ НАД ДНІПРОМ НА ЧИГИРИНЩИНІ,

існувала в останню революцію
СВОЄРІДНА УКРАЇНСЬКА „РЕСПУБЛІКА",
котрої громадяни боролися
під українським прапором
проти червоної московської горди
аж до 1922. року,
даючи цим живий приклад,
як невеликі числом, але сильні духом
можуть успішно боротися
з незрівняно сильнішим ворогом.
ОТСЮ ВЕЛИКУ ПОДІЮ,
що стала вже предметом
історичних розслідів
та сюжетом поем і драм,
автор, що самий був її учасником,
убрав у форму повісти,
даючи цим читачеві немов би нагоду
брати особисто участь
у великопамятній боротьбі.

2 ТОМИ — 2 ДОЛЯРИ.

Замовляти у:

"SVOBODA"
81-83 Grand St., Jersey City, N. J.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ.

З діяльности У. З. Хреста.

Будучи в берзні в Шікагу, голова У. Ч. Х., пані Стефанія Галичин, мала при тій нагоді відчит також і в нашій громаді. Бесідниця згадала коротко про працю жіноцтва в краю, а опісля переповіла обширно діяльність нашого жіноцтва тут на імиграції. По відчиті пані Галичин присутнє жіноцтво зорганізувалось у відділ Українського Червоного Хреста, що тепер носить уже назву Золотого Хреста.

Організаторка на околицю Шікаго, пані Ксеня Плетяк, перечитала для новозорганізованого відділу реферат про початки Українського Червоного Хреста в Америці та про його працю упродовж останніх кількох років. По рефераті пані Плетяк зазначила, що вона радо приїде колинебудь до того нового відділу та подасть вказівки, як вести організаційну і громадську працю для добра нашого народу.

Переведено збірку на поміч Карпатській Січі та вислано на ту ціль $10.75. Зложили по $1: пані Грабінська, Анна Симочко, Ксеня Плетяк, Стефанія Галичин, Розалія Сидорик, Катерина Шемердяк, Катерина Лацик і Анна Сосновська; по 50 ц.: Ю. Менцінська, К. Білик, А. Береза, а по 25 ц.: М. Карплюк, В. Тимут, П. Книш, а решта дрібними датками.

Збори закінчено піснею „Не пора".

Управа 53. відділу У. З. Х.

ГАРТФОРД, КОНН.

Протестаційне віче.

Дня 14-го травня ц. р. відбулося в Гартфорді протестаційне віче, влаштоване заходами українських національних місцевих товариств і організацій. Ціллю віча було в першій мірі запротестувати проти безправної окупації Карпатської України мадярмими, як також і проти інших окупантів українських земель. Віче відкрив голова Центрального Комітету, п. Іван Білинський, палкою промовою, в якій між іншим сказав таке: „Европа кипить. Ми живемо на передодні великих подій. В теперішню пору мусимо задержати рівновагу духа, посилити свою працю й жертвенність на визвольну боротьбу й бути готовими до виконування заряджень нашого проводу, які можливо будуть вимагати від нас великих жертв та посвят. Хай геройська постава Карпатської Січі буде найкращим доказом на те, що український націоналізм це та одинока сила, що зможе визволити український нарід з неволі."

Головну промову виголосив д-р Лука Мишуга. Бесідник зазначив у вступі, що день віча, себто день 14-го травня, є також Днем Матери. Наша нація, говорив він, потребує сьогодні більш ніж будьколи в історії сильної характерної української жінки, яка є тепер головною підвалиною сили нації. Навязуючи промову до останніх подій, казав, що мусимо навчитись дивитись на життя мужньо. Не тішитись як діти вигрою, а плакати по програші. Ми мали повно трагедій й будемо їх мати ще більше. Катастрофа Карпатської України рушила українську справу вперед. Хоч ми програли, одначе переможцем таки вийшла Велика Ідея. Трактати в Версаю чи Мінхені не вирішать української справи. Нема нині такої сили, яка моглаб здушити українську справу. Бесідник змалював положення українського народу, виказуючи фактами, як наш нарід всюди ставить спротив. Закінчив словами Шевченка: „Встане Україна..."

Після промови переведено збірку на „Поміч Раненим Січовикам", яка принесла разом з добровільними датками зо вступів $93.76.

Потім панна Катерина Саган відчитала протестаційні резолюції англійською мовою, а українською мовою відчитав п. Іван Білинський. Приявні ухвалили резолюції повстанням з місць. Резолюції вислано до урядів: Злучених Держав, Англії, Франції, Німеччини й Італії. В резолюціях звернено спеціяльну увагу на такі точки:

...Українська Нація ніколи не погодиться з насильною окупацією Карпатської України й не спиниться перед жадними жертвами для свойого визволення.

Натавровано нелюдське поступовання мадярської влади супроти українського населення окупованої Карпатської України.

Домагаємося злагіднення терпінь українського населення Карпатської України і запевнення йому повної культурної, релігійної, економічної й політичної свободи.

Стверджено, що окупація Карпатської України це поломання міжнародніх договорів і знасилування принципу самовизначення народів.

Підкреслено, що українська нація всіми силами змагає до створення Соборної Української Держави, до якої мають належати всі етнографічні українські землі.

Кінцеве слово, по відповіді на питання, виголосив д-р Мишуга, взиваючи зібраних до подвоєння праці на національній ниві. Заявив, що українська справа — це чиста справа та що вже недалекий той час, що наші зусилля увінчаються успіхами і наш нарід стане вільним. Віче закрив п. Іван Білинський, а приявні відспівали „Ще не вмерла Україна".

В часі віча секретарювали: панна Катерина Саган та п. Володимир Стефанів. На вічу був взірцевий спокій і порядок.

Жертви зложили: Український Громадянський Клюб в Гартфорді 25 дол.; Н. Н. 5 дол.; В. Гірчиця з Вілиментик, Коннн., 2 дол.; по $1: К. Гірчиця, М. Курдина, К. Ярошевич, П. Патийок, М. Ткачук, К. Савка, П. Ґриґоза, П. Смик, М. Данилів, О. Палюк, П. Предзімірський, М. Стисло, І. Бойко, Ю. Стисло, Д. Гринчук, С. Кундис, П. Данилів, А. Висоцька, М. Федишин, Я. Сенчук, А. Локоть, М. Тимчишин, П. Курко, М. Янішевська, п. Пащак, М. Спососбець, П. Кріль, С. Мокрицький, П. Дромяк, С. Драпяк, В. Стефанів, п. Вакалюк, М. Нестор, Е. Саламаха, М. Михайлицька, А. Ботремен, З. Процик, П. Опанович, Е. Лата, К. Саґан; по 50 ц.: А. Данилюк, М. Соколовський, І. Солтис, К. Ґвіздь. По відчисленні розходів гроші переслано до центр. управи ОДВУ.

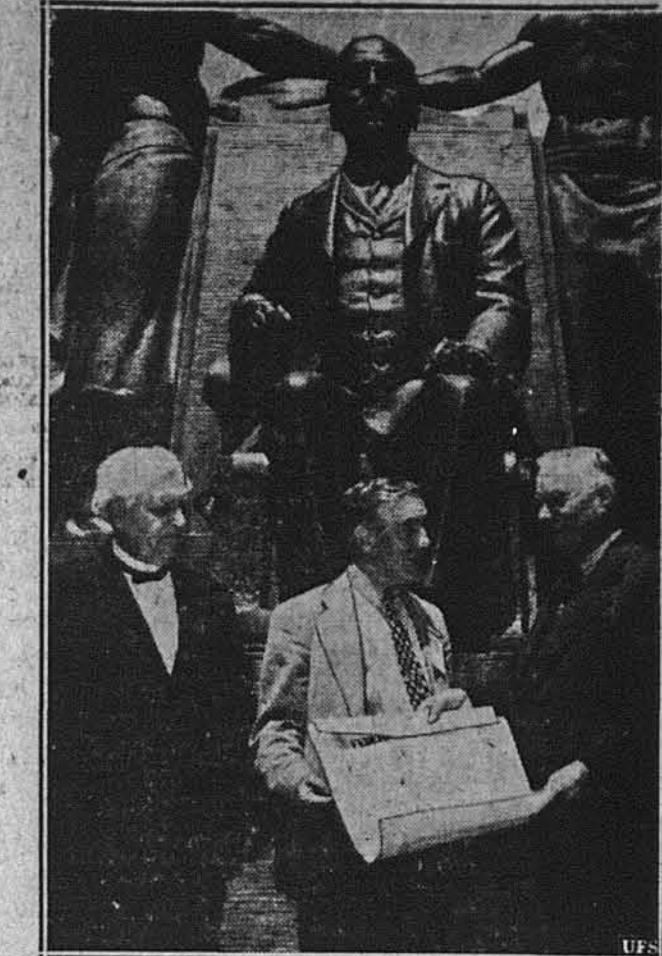
За комітет віча:

Іван Білинський, голова;
Катерина Саган, секр.;
Володимир Стефанів, секр.

Загублений хлопчина.

Пятилітній хлопчина загубився на вулиці в юрбі і звертається з плачем до поліцая:

— Пане старший, чи не видівли ви припадково одного пана без такого хлопця як я?

ВЕРТАЮТЬСЯ ДО ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ.

Вилйєм Грін, голова Американської Федерації Праці, звертає Френсизові Горманові, предсідникові юнії текстильних робітників, чартер на знак повороту цеї юнії до Федерації Праці. Наліво Морисон, секретар Федерації Праці.

УКРАЇНКИ Й УКРАЇНЦІ З ФІЛЯДЕЛЬФІЇ Й ОКОЛИЦІ

ЗАПРОШУЄТЬСЯ ВАС

НА ПЯТИЙ РІЧНИЙ КОНТЕСТ ЗА ТИТУЛ „ПАННИ УКРАЇНИ" НА 1939. РІК,

що відбудеться.

В СУБОТУ, 27. ТРАВНЯ (MAY 27, 1939)

У ВИЛОВ ҐРОВ ПАРКУ, ВИЛОВ ҐРОВ, ПА.

В Контесті беруть участь членкині Українського Народного Союзу. Контест відбудеться в прегарнім парковім гайку, Ґров число 3. Парк для гостей вже буде отворений від години 11. зрання. Танці триватимуть безперервно від 4. години до пізної ночі. До танців приграватимуть дві орхестри: для молоді — орхестра Миколи Баланецького; для старших — орхестра Михайла Черкаса. Вступ на контест 50 ц. Діти безплатно. Всі ціни на „амюзментс" в парку для наших гостей за половину ціни.

Запрошується всі відділи У. Н. Союзу філядельфійської округи. Підчас контесту будуть промовляти: гол. рек. секр. п. Дмитро Галичин і гол. радний п. Стефан Слободян, від молоді — панна Милдред Ворончак.

Дороговказ: Автомобілями з Філядельфії їдьте на Істон Ровд або Ворк Ровд; стріткарами їдьте Бровд-стріт „собвейом" до Олней Евеню, а звідтам „стріткарами" число 6 або 55 аж на місце.

Контест є під зарядом УКРАЇНСЬКОЇ РАДІОВОЇ ПРОГРАМИ в Філядельфії.

ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА

це письменниця, про котрої твори слушно сказав один критик, що

ВОНИ НЕ ПОТРЕБУЮТЬ РОЗГОЛОСУ

Її повість

• ЗА СИТУАЦІЯМИ •

малює переживання молодої української дівчини, талановитої музикантки, що серед національно мішаного й незовсім свідомого середовища на Буковині почуває щире привязання до свідомого українця, а потім рівночасно теж до іншого чоловіка, національно нездицидованого.

Авторка слідить, як розвивалася національна свідомість в її геройки; як розвязалося питання любови до двох чоловіків; та питання вибору артистки між мистецтвом і подружам. Кожне з цих питань нині життєва й цікава тема в кожному краю й народі.

Видання „Української Бібліотеки". До повісти додана передмова Луки Луцева. — Ціна 50 центів. — Замовляйте: 117

"SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНЦІ, ЩО ХОЧУТЬ ВІДВІДАТИ СВІТОВУ ВИСТАВУ В НЮ ЙОРКУ,

ВЖЕ ПОПИТУЮТЬСЯ ЗА ВИГІДНІ Й ПОМІРКОВАНІ МЕШКАННЯ

ПІДЧАС ВІДВІДИН.

ОТЖЕ УВАГА ВСІ, ЩО МАЮТЬ КОМНАТИ ДО ВИНАЙМУ В ОКОЛИЦІ СВІТОВОЇ ВИСТАВИ В НЮ ЙОРКУ.

Виповніть цей купон, вичеркніть з нього непотрібні слова, витніть його на кропкований лінії й зашліть з відповідною квотою до адміністрації „Свободи".

До Адміністрації „Свободи":
P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

Прошу оголосити в „Свободі" такі комнати для відвідувачів Світової Вистави в Ню Йорку:

Комната величини ____ стіп довга, ____ стіп широка.

На першому, другому, третьому поверсі.

Ліжка: одно подвиноке, два „твин", одно подвійне.

Купальня. Гарадж. Телефон.

Ціна на день ____ на тиждень ____

Імя ____

Адреса ____

Телефон (як є) ____

Одноразове оголошення 75 центів.

При більшому числі оголошень відповідна знижка.

ГРЕЦЬКИЙ ОСТРІВ МЕЛЬОС — ПРАОБРАЗ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ*)

Давня-прадавня і рівнодушна вже нам минувшина може також дати нам гарні зразки для тих драматичних дискусій, які йдуть сьогодні по дипльоматичних кабінетах. Коли хочемо писати про Чехословаччину, Литву й інші середньоевропейські держави, можемо писати про **старинну Грецію.** У грецького історика Тукідида подибуємо сцену драматичної дискусії, яка йшла в 5-му століттї перед народженням Христа на острові Мельос. Ця сцена, хоч така давня, сьогодні така актуальна, як ґазетний репортаж із останніх днів.

— — — — — — —

Діялося воно так:

В 416. році перед Христом атенці заатакували Мельос, одинокий острів архіпеляґу, який не був ще в їх руках. Заки приступили до облоги міста, сплюндрували околиці та села. Вислали теж послів до влади Мельосу, щоб переконати її, що островові не остається нічого, **лише піддатися.** Між послами та представниками Мельосу дійшло до гострої словної перепалки, якої хід був такий:

Мельосійці: Дякуємо вам щиро, що хочете з нами переговорювати й дискутувати. Одначе ми не маємо довіря до успішности нарад. Бо коли переможемо вас арґументами та спираючися на справедливости занятого нами становища не уступимо, тоді ви, що є рівночасно стороною та суддею, признаєте лише те, на що вже годитеся приходячи до нас, а все інше відкинете та відповісьте нам війною. Колиж ми уступимо, тоді будемо невільниками.

Атенці: Коли хочете говорити про ваші підозріння та недовіря до нас, то ми зриваємо переговори та відходимо. Колиж хочете говорити про врятування вашої держави, одначе візьмете під увагу факти, які маєте перед очима, тоді будемо далі переговорювати. Та щоби не тратити надармо слів, ґадаємо, що ви будете тієї думки, що й ми і зрозумієте, що в людських справах рішають на основі права та справедливости лише там, де є рівні сили та однакові засоби примусу, бо сильніші роблять те, на що дозволяє їм їх сила, а слабші мусять усе вступити.

Мельосійці: Одначе випадалоб слабшим признати право відкликатися до справедливости тим більше, що як піде війна та оконечна перемога ще невідомо, а на випадок програ рішучість і впертість атенців можна би знову покарати.

Атенці: Ми справді могли би програти, колиб ми гнобили та грабували інші народи. Ви гнобите ваш нарід і його повинні ви більше боятися, ніж нас. Поміч, яку вам евентуально схотіла би дати Спарта, не є для нас небезпечна. Бо колиб ми навіть програли війну, то ми мали би по нашому боці народи, які ви гнобите, та Спарту. Ми боремося за визволення гноблених народів, вдалося нам переконати їх, що ми їх приятелі й тому оконечно ми мусимо перемогти. Одначе ми хочемо зробити це без проливу крови. Ми готові правити Мельосом не пристосовуючи насилля, а навпаки бажаємо вашого щастя і маємо на оці ваші й наші користі.

Мельосійці: Не розуміємо вас. Бо виясніть, як то ваше панування над нами, яке має приносити ваб користі — може бути рівночасно корисне для нас.

Атенці: Це дуже просте. Таж очевидне є, що вам ліпше оплатиться піддатися добровільно і щоб ми правили вами, ніж маємо вас побивати і знищити матеріяльно. А нам вигідніше правити вами ніж нищити вас.

Мельосійці: Коли так, то чи не вистане вам, коли ми будемо вашими приятелями, одначе збережемо повну невтральність у вашій боротьбі зо Спартою?

Атенці: Ніколи в світі. Ваша ворожнеча супроти нас далаб нам нагоду показати свої сили, а такий рід невтральної приязни, яку ви нам предкладаєте, всі зрозуміли би, як доказ нашої слабости. А колиб ми на те пристали, то всі ті, які ще зберегли незалежність, думали би, що завдячують це своїй власній силі й нашій боязкости.

Мельосійці: Та чи не думаєте, що завдяки такому розумуванню наробите собі ворогів із усіх невтральних держав?

Атенці: Розуміємо цю небезпеку, одначе ми маємо на оці важніші справи. Ось на суходолі є такі, які потайки та з запалом переховують засоби, завдяки яким раді би стати незалежними від нас. Тож колиб ви та ваші приятелі з інших островів архіпеляґу зберегли невтральність, разом із тим незалежність, тоді всі ті, які вважають нас гнобителями та бунтуються проти нашої влади, сталиб зухвалі та малиб кращу нагоду до того, щоб кинутися на нас і вкинути нас у пропасть.

Мельосійці: Коли воно так, як ви говорите, коли вам ґрозить така небезпека, коли ви готові тільки ризикувати, щоб удержати свою владу і так мало журитеся тими, які вже вам піддалися, то чи з нашого боку не булоб глупотою та страшною рівнодушністю піти добровільно в ваше ярмо, замісць зважитися на боротьбу?

Атенці: Може бути. Одначе візьміть під увагу, що тут іде про ваше життя й існування, а не про боротьбу рівних з рівними, де вислід непевний, а може бути нагородою за розум і відвагу.

Мельосійці: Правда ваша. Одначе пригадаймо собі ще раз, що висліди війни можуть змінитись і неможливо докладно передбачувати на основі актуального укладу сил. Колиж піддаємося, зрікаємося всякої надії, а коли здобуваємося на відвагу боротьби можемо мати надію, що останемось вільні.

(Після тієї відповіди наступає довша дискусія на тему надії та евентуальних змін в укладі сил, спричинених евентуально помічю Спарти та її союзників).

Атенці: Не забувайте, що ваші союзники зо Спарти у своїх внутрішних справах і між собою поступають справді на основі принципів слова чести та справедливости, одначе у відношенні до чужих більше ніж усі інші вважають добрими і справедливим лише те, що для них корисне, що приносить їм хосен, що є згідне з їх справою.

(Дальша дискусія стає щораз трагічніша).

Атенці: Взиваємо вас востаннє. Не будьте вперті у ваших амбіціях, не держіться з усіх сил ваших понять про честь, які так часто нерозумних людей доводять до руїни. Багато людей відчувають якийсь страшний жах перед словом „ганьба" і кидаються наосліп в авантури, які не даються направити і побільшують свій нерозум справжньою ганьбою, яка спадає на їх голови у висліді оконечного розгрому. Не забувайте, що не є ганьбою уступити перед могутньою державою, яка ставить вам такі справедливі та людяні умови. Добре роблять ті, що не уступають перед рівними собі щодо сил і могутности, а у відношенні до сильніших зберігають респект, вновуж у відношенні до слабших — лагідність і поміркування.

— — — — — — — —

На цьому трагічна для Мельосу розмова з атенцями скінчилася. Від Тукидида знаємо, що Мельос вибрав шлях чести та не піддався.

*

Якжеж пригадує ця подія з Мельосом наші часи. Чехословацький президент Гаха вибрав шлях, що його Мельосові поручали атенці. Литовці віддали Гітлерові Клайпеду, одначе не пішли за прикладом Гахи. Не хотіли починати нерівної боротьби за місто, яке не мало литовської більшости, одначе повелися гідно. Начальний вождь литовської армії, генерал Раштікіс, заявив своє глибоке селянське привязання до волі та незломне бажання боронити волі народу.

— Знаємо добре, — сказав ґен. Раштікіс — що незалежність це найбільший народній скарб, якого треба боронити всякими засобами, себто зо зброєю у руці. В такій боротьбі краще згинути чесно, або навіть програти із сильнішим ворогом, ніж піддатися безсильно. Чому? Тому, що пролита в такій боротьбі кров буде врожайним ґрунтом, з якої виростуть нові сили та нові арґументи у боротьбі за волю народу та незалежність. Цей гідний волі, хто її боронить!

Шлях, що його вибрали мельосійці, був шляхом чести, шляхом неуступчивої боротьби за кожний шматок рідної землі. Такий шлях одинокий для патріотів. Такий шлях вибрали теж наші брати у **Карпатській Україні, що воліли гинути, ніж піддатися мадярам.**

І замітне, що коли вже мадяри заняли всю Карпатську Україну, а багато наших інтеліґентних жінок у Галичині плакали з жалю, **селяни не плакали,** лише казали, що нічого, що гине стільки наших найкращих молодих людей, бо з того мусить зродитися колись Україна.

*) **Мельос,** тепер Міл'ос, найдальше на захід висунений острів із архіпелаґу Циклядів на Еґейському морі, 147 квадр. миль, 5,393 мешканців (у 1907. році), земля врожайна вулканічна (гарячі джерела), руїни старинного головного міста Мільосу; тут у 1820. році знайшли славну статую богині Венус (Мільонська Венус). Тепер столицею острову є Пляка (Кастро), що має понад тисячу мешканців.

„СМЕРТЕЛЬНА РОЖА".

Так називає поліція паню Розу Каріну, що її недавно арештовано в Ню Йорку й відставлено до Філядельфії на процес проти шайки отруйниць. Вона була замужна пять разів і повдовіла три рази.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На ранених Січовиків.

На ювилею уродин пані Антонини Кавецької, що відбувся 7 травня ц. р. в Карпатській Ґалі під ч. 217 Е. 6. вул., приявні гості не забули і про ранених карпатських Січовиків. П. Ева Кобзар і п. Слободян пішли між гостей і зібрали $22.50, з чого вислано $15 через Обєднання на ранених Січовиків, а решту вислано на іншу ціль. Зложили по $1: Антонина Кавецька, А. Середюки, Ева Кобзар, І. Драґан, Т. Йосики, Ґруховські, Н. Поліщуки, П. Слободяни, В. Беки, п. Ю. Ярема, А. Свитаки, М. Ґавриловичі, П. Дяковичі, П. С. Маєвич, Мудрійовські, В. Нички, П. Ґнатові, І. Бабінці, А. Миколаєнко, Тимків, Р. Рибаки, В. Фурики, К. Кріль; по 50 ц.: А. Ґреськович, Крупник, М. Павх.

Ева Кобзар.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

APPEALS FOR UKRAINIAN CIVILIZATION

Editor, The Herald Statesman:

I am laying before you and your readers an appeal sent to us by the executive board of the World Council of Ukrainian Women. We, the Ukrainian National Women's League of America, herald this appeal to the whole world, that people of the civilized world should know of the deception constantly being imposed upon the Ukrainian race.

We who live in our God's country, the dear United States, cannot shut our eyes to the acts of the ever-fearing present existing countries practicing dictatorial, savage tactics to annihilate an enormous populace of forty million cultured Ukrainians.

We Americans benefit by all the beauties of Ukrainian culture introduced to us and so all other nations. We cannot sit idly without crying in protest to all the civilized world that Hungary—as well as Poland and Russia — is murdering and incarcerating our priests, nuns, the aged and most of all our defiant patriotic Ukrainian students in germ-infested dungeons.

In the name of God, we are appealing to all Americans to intercede for this great peace-loving people that it may retrieve its land and be free of all imposing tyrant rule. We are pleading for Red Cross services to these unfortunate victims, innocent mothers and children of heroic men who died defending their national ground of a sliced-up nation, the Ukraine.

The text of the appeal I have mentioned is as follows:

"Bring help to the unfortunate women in the Carpathian Ukraine and their children. Events have put all the country in a state of war. The Ukrainian People fight with an enemy very much stronger because of a regular Hungarian army, yet they will not yield to them their national ground.

This unequal struggle, sanctified by all the historical traditins of the Ukrainian people, becomes today more brutal, more cruel, and leaves more dead victims, and we believe it is our duty, the duty of the women, to intercede in this unfair fight to try to stop their cruelty towards a civilized people.

"Throughout, is is the women and the children who suffer most. At one time a whole village was burned by the enemy and they were left without shelter, without food, and in the cold without clothing. They tried refuge with their children in the high mountains, risking their lives in passing the frontiers of the neighboring countries.

"Surrounded by the enemies' forces, their situation is so terrible that we have a right to cry 'Alarm.'

"We appeal to you with our prayers. Assist as quickly as possible the women and the children in the Carpathian Ukraine. Help them, dear sisters of the civilized world. We unite our voices against the injustice and the cruelty of the conflict between those forces so unequal.

"All our hearts suffer, we address this appeal and prayed to you, and rest with them distinguished sentiments."

ANNETTE L. KMETZ,
Executive Secretary,
Ukrainian National Women's League of America,
39 Cedar Street.

(Herald Statesman, Yonkers, N. Y. May 17, 1939)

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО.

(120)

Геркуф відходив з тяжким серцем. Він знав, що його очікують великі небезпеки. Йому важко було розставатися зо своїми новонабутими приятелями, яких він так полюбив. І Тарзан полюбив Геркуфа, переконуючись кілька разів про його вірність і відданість. Якби він був знав, на які небезпеки він наражає його, то був би самого не пустив у дорогу.

Тимчасом Атан Том, зо скринькою під пахою, таки вирвався з підземної святині і дістався на відкрите поле. За ним з цілої сили поспішав Ляль Таск, який хотів Томові відібрати його скарб. Таск уважав Тома за божевільного. Притиснувши його між скалами, Таск пробував вирвати йому скриньку. Але Том, як і попередньо, видав зо себе розпучливий крик.

Голос пішов поміж скали і звернув на себе увагу стада малп, що сиділи задумано на скелях. Це були малпи Тарзана, яким він звелів чекати на себе на узгірю міста Атару. Малпи посідали на скелях і терпеливо ждали на прибуття та приказу Тарзана. Тепер вони були сполохані криком Тома. Одна малпа за другою почали надсуватись на край скелі.

Вони хотіли побачити, звідки цей голос походить. Втім вони побачили двох чоловіків, що змагалися з собою. Це оживило їх. Та участи у тій боротьбі вони брати не могли, бо Тарзан їм виразно заборонив нападати, чи зачіпати якогонебудь чоловіка. Рішені нікого не зачіпати, вони всетаки почали спускатися вниз, щоби бодай приглядатись до боротьби двох людей.

ДАРОМ вишлемо МАПУ-РОЗКЛАД Світової Вистави (World's Fair). Всі улиці, будинки, павільони. Не посилайте грошей, лиш 3 цнт. на пересилку. Адресуйте: 96-
S U R M A,
325 E. 14th ST., NEW YORK, N. Y.

ЛІК НА ШЛУНОК (Імпортований). Це славне ЕВРОПЕЙСЬКЕ природне средство рекомендують головно тим, що терплять на катар шлунка й кишок, нестравність, сдагу, здуття й гази. Ціна Один Долар. Замовлення шліть до:
Mrs. GRETA LESKOVAR,
507 E. 73rd St., New York, N. Y.

НОТИ

Подаю до відома Вп. Дякоучителів, що на мої руки з Київа надіслано репертуар Української Державної Капелі — партитура 10 найкращих концертових пісень, зовсім не знаних в Америці. Ціна партитури $1.75. Голоситися до: 117,-
JOHN PROKOPENKO
488 AVE. A, BAYONNE, N. J.

Д-р С. ЧЕРНОВ
● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
● Аналіза крови для подружого свідоцтва.
223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY. Room 14.
Gramercy 7-7697
Офісові години 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до обслуги.
X & Флюроскоп.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ і АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

МИРОН ЛИТВИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без ріжниці, як далеко поза Нюйорком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга щира і чесна. — Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
N E W A R K, N. J.
Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
Новий Український Ундертейкер заряджує погребами по ціні так низькій, як $150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 6th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: Gramercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Melrose 5-6577

БУРЯ З ГРОМАМИ. ....

Над долинським повітом пройшла велика буря з громами. У Сенечолі підчас бурі ґрім ударив у загороду М. Василева, спричинюючи пожежу. Вогонь знищив зовсім загороду в інвентарем.